

УДК 340.130
DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v5.2024.8>

М. С. Селменський
orcid.org/0009-0001-6126-0127
аспірант кафедри державно-правових та галузевих правових дисциплін
Київського університету права Національної академії наук України

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У НАПРЯМКУ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З КРАЇНАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Постановка проблеми. Сучасний стан та тенденції розвитку вітчизняних досліджень у напрямку правового забезпечення міжнародного співробітництва України з країнами Європейського Союзу набуває актуальності починаючи з розширення ЄС у 2004 році, враховуючи історичний розвиток співпраці між Україною та сусідніми країнами-партнерами ЄС, зокрема на прикордонних територіях (що обумовлено, насамперед, географічними, культурними, економічними та родинними взаємозв'язками). Водночас у галузі права, на нашу думку, не достатньо уваги приділено дослідженням у сфері підприємницької діяльності України з країнами ЄС. Тому необхідним є аналіз стану та тенденції розвитку вітчизняних досліджень у напрямку правового забезпечення міжнародного співробітництва України у сфері підприємницької діяльності з країнами Європейського Союзу виходячи з міждисциплінарного підходу наукових доробок, наприклад за останні сім років (2017–2023 рр.) для встановлення цих тенденцій розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У статті проаналізовано дослідження та наукові публікації вчених у галузях права, економіки, соціології за напрямом правового забезпечення міжнародного співробітництва України у сфері підприємницької діяльності з країнами Європейського Союзу [1–10, 13–14].

Мета статті – дослідити сучасний стан та тенденції розвитку вітчизняних досліджень у напрямку правового забезпечення міжнародного співробітництва України у сфері підприємницької діяльності з країнами Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Для вивчення наукового стану та тенденцій розвитку вітчизняних досліджень щодо правового забезпечення міжнародного співробітництва України у сфері підприємницької діяльності з країнами Європейського Союзу, зокрема зі та Словацькою Республікою, проаналізуємо дисертаційні роботи та наукові публікації вітчизняних вчених у галузі права, економіки, соціології виходячи з міждисциплінарного підходу до предмету дослідження.

В рамках нашого дослідження заслуговують на увагу результати історико – правового дослідження

О. М. Цукан «Генеза транскордонного співробітництва Європи та України (1991–2015): історико – правове дослідження» [1]. Зокрема, авторкою пропонуються системи юридичних норм у сфері транскордонного співробітництва в Україні, які засновані на міжнародних та національних нормативно-правових актах, а саме [1]:

- міжнародно-правові акти, ратифіковані Україною;

- норми ЄС, що дозволяють брати участь у транскордонному співробітництві Європи;
- національне законодавство;
- міждержавні угоди та регіональні угоди.

Цілками, з науково-практичної точки зору, є пропозиції О. М. Цукан щодо [1]:

- розробки класифікацій прав субнаціональних одиниць на укладення угод щодо транскордонного співробітництва з виділенням класифікаційних ознак: рівень децентралізації та взаємовідносин між державою і субнаціональною одиницею для легітимізації існуючого транскордонного співробітництва та надання інструментів для його поглиблення;

- удосконалення класифікації рівнів реалізації транскордонного співробітництва (що враховує можливість територіальної співпраці без прив'язки до спільного кордону) та класифікації рівнів правового забезпечення транскордонного співробітництва в Україні (що враховує *acquis communautaire* для реалізації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами);

- формалізації інституційно-правових основ розвитку транскордонного співробітництва в Європі, що ґрунтується на еволюції Рамкової конвенції про транскордонне співробітництво та принципах субсидіарності з врахуванням змін в міжнародних актах щодо необхідності спільного кордону для співпраці.

Доповнюють науково-практичну складову дослідження правового забезпечення міжнародного співробітництва України у сфері підприємницької діяльності з країнами Європейського Союзу результати дисертаційної праці О. В. Костенка «Правове забезпечення транскордонного надання електронних довірчих послуг»

[2], які вдосконалюють нормативно-правове регулювання у сфері електронних довірчих послуг та електронного підпису. Зокрема автором розроблено пропозиції щодо змін до національного законодавства з метою забезпечення транскордонного надання електронних довірчих послуг, що передбачає [2, с. 31–32]:

- створення Державного цифрового довірчого центру;

- внесення нових суб'єктів до Закону України «Про електронні довірчі послуги», таких як Національне агентство України з питань державної служби та Державний цифровий довірчий центр.

Також О. В. Костенко пропонує модель правового регулювання суспільних відносин у сфері транскордонного надання електронних довірчих послуг, в якій склад та характеристики суб'єктів правовідносин, що беруть участь у наданні електронних довірчих послуг діють на основі правового механізму – впровадження загальнообов'язкової юридичної відповідальності підписувачів, користувачів, надавачів кваліфікованих електронних довірчих послуг, а також органів державної влади та місцевого самоврядування під час використання електронних підписів. Ці трансформації суспільних відносин у сфері електронного підпису відбуваються паралельно з адаптацією законодавства до стандартів Європейського Союзу та гармонізацією із законодавством інших країн світу [2, с. 31–32].

Основами організаційно-економічного забезпечення управління проектами транскордонного співробітництва на думку М. В. Сидорук є створення ієрархічної структури інтегрованої системи різних рівнів, що об'єднує стратегічне управління, організаційні інструменти та економічні форми міжнародної співпраці за участі кількох країн для досягнення синергетичного ефекту, а також створення спеціального поновлювального фонду через публічно-приватне партнерство (що дасть можливість акумулювати кошти для додаткового фінансування проектів при зниженні інвестиційної активності [3]. Основи управління проектами транскордонного співробітництва, на думку М. В. Сидорук мають інтегрований підхід до управління параметрами, серед яких час, ресурси, обсяг, кошти, якість заходів. Це дозволяє оптимізувати їх виконання та підвищити ефективність управління змінами у транскордонному просторі. М. В. Сидорук пропонує методичний підхід до діагностики результатів виконання проектів транскордонного співробітництва, який, на відміну від існуючих, передбачає оцінку впливу інвестицій, залучених у межах таких проектів, на показник економічного розвитку регіону з використанням економетричної моделі та кореляційно-регресійного аналізу. Даний підхід базуються

на досвіді країн Європейського Союзу і передбачає виокремлення етапів визначення, формулювання та ідентифікації як самостійних фаз життєвого циклу проекту. Що включає пошук партнера, визначення спільної проблеми та застосування інтегрованого підходу до її реалізації – це забезпечує транскордонний ефект від досягнення проектних цілей усіх сторін [3].

Важливим з точки зору забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції є положення та результати наукової докторської роботи І. В. Наконечної «Адміністративно-правовий механізм забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції: питання теорії і практики» [4], де авторкою через призму потрійного сприйняття ризиків процесу євроінтеграції для України сформовано систему завдань із забезпечення національної безпеки, а саме [4, с. 38–43]:

- внутрішня безпекова політика (наприклад, викорінення корупції, зменшення впливу олігархічних структур на прийняття державних рішень, забезпечення законності та верховенства права);

- зовнішня безпекова політика (налагодження партнерства в сфері колективної безпеки, формування позитивного іміджу країни);

- євроінтеграційний курс (посилення інституційної спроможності для реалізації Плану виконання Угоди про асоціацію, прискорення реформ у сфері безпеки та оборони).

Крім того І. В. Наконечна пропонує адміністративно-правовий механізм забезпечення національної безпеки України в умовах євроінтеграції як систему взаємопов'язаних елементів, адаптованих до вимог і стандартів ЄС. Їхнє належне функціонування сприяє убезпеченню України від факторів, що можуть загрожувати індивідуальній, державній та колективній безпеці. Нормативно-правові засади реалізації адміністративно-правового механізму забезпечення національної безпеки України в умовах євроінтеграції складаються з [4, с. 38–43]:

- системи чинних нормативно-правових актів з консолідованою метою регулювання;

- загальних та конкретних гарантій, недосконалість яких підкреслює потребу у міжнародному врегулюванні питань стратегічного співробітництва між Україною, ЄС, Великобританією та США для самостійного захисту національних інтересів.

Категорійне визначення євроінтеграції як процесу, що надає державам, які відповідають Копенгагенським критеріям, виключну можливість стати частиною єдиного простору, об'єднаного спільними ідеями, цінностями і стандартами, через поступове наближення національного законодавства до стандартизованої системи колективного співіснування [4, с. 38–43].

Економічна безпека підприємств та забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції є тенденцією у дослідженнях вчених переважно економічних наук. Так, зокрема Т. Л. Зубко у науковому дослідженні докторської роботи «Економічна безпека підприємств торгівлі в умовах євроінтеграції» [5] на основі методологічного підходу пропонує оцінювати рівень економічної стійкості в умовах євроінтеграції країни, шляхом: взаємозалежності показників міжнародної торгівлі та соціально-економічного розвитку держави, зосередженість на доміантних факторах зовнішньої торгівлі як основи економічної безпеки держави та забезпечення високої оперативності аналітичних процедур. У дослідженні приділено увагу концептуальним засадам формування показників, зокрема інтегрованому оцінюванню безпеки інноваційності економічного простору за допомогою показника відносного інноваційного індексу, індексу глобальної конкурентоспроможності, глобального індексу інновацій, індексу інвестиційної привабливості [5, с. 5–6]. Треба зазначити, що даний методичний підхід є універсальним і дає можливість резидентам і нерезидентам України приймати рішення щодо інноваційних проєктів та потенційних інвестицій, а також оцінювати стан розвитку з урахуванням наявних нових (диджиталізація) та зниклих інших (вплив окремих асортиментних позицій, фондоозброєння і т. ін.) чинників впливу на рівень економічної безпеки.

Не мала частка наукових досліджень у галузі економіки присвячені зовнішньоекономічній діяльності. Проте варто зосередити увагу в контексті нашого дослідження на науковій праці В. О. Бобрик «Міжнародні економічні зв'язки громад Карпатського (Центральносхідного) регіону Європи у процесах сталого просторового розвитку транскордонних територій» [6], в якій обґрунтована інтеграція регіонального розвитку на базі економічної, екологічної та соціальної складових з урахуванням освітньо-інноваційного простору, включаючи діяльність закладів вищої освіти та науково-дослідних установ транскордонних регіонів. Авторкою визначені підходи до реалізації міжнародних економічних зв'язків громад в умовах локалізаційних трансформацій, а також тенденції розвитку європейських та національних програм регіонального розвитку, які формують середовище транскордонних асиметрій і розкривають сталий розвиток у глобалізаційному контексті, що дозволяє краще вивчати міжнародні економічні зв'язки. Зазначається «...що на розвиток Карпатського (Центрально-Східного) регіону Європи впливає близькість державних кордонів та прикордонних регіонів. У Карпатському Євросоюзі спостерігаються значні міжрегіональні диспропорції за рів-

нем економічного розвитку, де ВВП формується переважно за рахунок східної Словаччини, Угорщини та Польщі. Основними причинами низького рівня використання регіонального потенціалу є недостатньо розвинена інфраструктура, невідгдане розташування, слабкий ринок праці та нестача бізнес-послуг ... Для прискорення євроінтеграційних процесів України важливим є забезпечення організаційно-інституційної підтримки виробничих процесів, а також розвиток виробничої кооперації, контрактингу та аутсорсингу на території Карпатського регіону [6].

З метою підвищення та активізації малого інноваційного підприємництва на регіональному та місцевому рівнях у Карпатському Євросоюзі В. О. Бобрик пропонує розробити напрями реалізації публічно-приватного партнерства у сфері міжнародного економічного та науково-технічного співробітництва, орієнтованого на сталий розвиток транскордонних територій Карпатського (Центрально-Східного) регіону, шляхом [6]:

- впровадження інтеграційних процесів;
- створення міжрегіонального конкурентного середовища;
- раціонального використання природних ресурсів;
- узгодження політики регулювання робочої сили;
- створення єдиної транспортної політики;
- формування спільної фінансової та банківської інфраструктури.

Зазначені вище компоненти передбачають створення [6]:

- обласних цільових програм для формування місцевих інноваційних кластерів;
- нових і розвитку існуючих малих інноваційних підприємств із залученням молоді;
- реєстру малих інноваційних підприємств регіону, передбачивши перелік можливих пільг та державних гарантій для цієї категорії підприємств;
- короткострокових, середньострокових та довгострокових стратегій і програм розвитку інноваційного підприємництва;
- інформаційних заходів для новостворених підприємств щодо умов, правил роботи та державну інфраструктуру підтримки малого інноваційного й молодіжного підприємництва;
- додаткових заходів для підтримки й розвитку суб'єктів інноваційної інфраструктури.

Доцільності використання трьох вимірів транскордонних взаємодій на міждержавному кордоні та прикордонні: інституційного, соціально-економічного та соціокультурного приділено увагу в дисертаційній роботі «Соціологічні виміри кордонів і транскордонних взаємодій» [7]. Вивчення транскордонних взаємодій, особливо на українсько-словацькому прикордонні,

проведено у науковому дослідженні О. Ф. Бенчак з урахуванням як їх об'єктивних і суб'єктивних факторів динамічності, що формуються масовими уявленнями та практиками транскордонної співпраці і мобільності населення. Зокрема, поєднано об'єктивні та суб'єктивні характеристики кордонів і транскордонних взаємодій через призму постнекласичної метапарадигми, яка розглядає ці явища як соціальні конструкти. Авторка акцентує увагу на категорії «імобільності»: «... в умовах пандемії COVID-19 та зменшення глобалізаційних процесів дослідницька увага до поняття імобільності значно зросла як показника обмеження просторової мобільності» [7, с. 21–24], що дозволяє сформулювати «основні причини імобільності, охарактеризовано її режими та різновиди у сучасних реаліях прикордонних територій України та виокремлено дві основні тенденції у трактуванні транскордонної мобільності: перша – як ресурс та показник соціальної нерівності; друга – у наголосі на «розмиванні» бар'єрної функції кордонів» [7, с. 21–24].

Актуальними для аналізу правового забезпечення міжнародного співробітництва України з країнами Європейського Союзу, зокрема Словацькою Республікою є результати досліджень, які освітлені у наукових публікаціях. Так у публікації М. В. Лізанець «Українсько-словацьке транскордонне співробітництво» [8] авторкою зазначається, що після 2004 року розпочалась нова якісна фаза розвитку українсько-словацького транскордонного співробітництва, що базується на стратегічному підході до аналізу прикордоння. З огляду на зміни у регіональних відносинах, система транскордонного співробітництва Європейського Союзу не має зазнавати перешкод. Діяльність органів місцевого самоврядування сусідніх держав – України та Словаччини – має бути спрямована на реалізацію базових принципів Мадридської конвенції та Стратегічного документа щодо розвитку словацько-українського транскордонного співробітництва, зокрема розвитку співпраці між Пряшівським і Кошицьким самоврядними краями Словацької Республіки та Закарпатською областю. Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку авторка бачить в аналізі фінансових програм Європейської комісії та Ради Європи [8].

В цьому контексті треба відмітити опублікований у 2023 році посібник з планування та реалізації проектів транскордонного співробітництва «Словацько-українське транскордонне співробітництво на місцевому та регіональному рівнях як інструмент спільного територіального розвитку та оновлення України» [9], який представлений як практичний документ для суб'єктів місцевого державного управління в Словач-

чині та Україні, де міститься рекомендації щодо транскордонного співробітництва як інструменту для власного територіального розвитку. У документі представлені результати дослідження розвитку та поточного стану словацько-українського транскордонного співробітництва починаючи з 1993 року. Дослідження було проведено в рамках проєкту «Безпечний та інклюзивний кордон між Словаччиною та Україною» (SIBSU; код проєкту: GGC01005), реалізованому Міністерством внутрішніх справ Словацької Республіки разом із Дослідницьким центром Словацького товариства зовнішньої політики, а також іншими партнерами, в якому висвітлено основні перешкоди, які стримують розвиток транскордонного співробітництва між місцевими учасниками по обидві сторони кордону. Рекомендації щодо усунення перешкод для розвитку транскордонного співробітництва акцентують увагу на недоліках з боку місцевих учасників та структурних проблемах у двосторонніх міжурядових відносинах, а також на обмеженнях, пов'язаних із налаштуванням програм підтримки ЄС. В якості «карти можливостей» надається перелік програм і фондів у рамках когезійної політики ЄС, доступних у поточній багаторічній фінансовій перспективі (2021–2027) для територіального розвитку через транскордонне, транснаціональне та міжрегіональне співробітництво [9, с. 3–5, 18–26].

Деякі аспекти правового забезпечення міжнародного співробітництва України у сфері підприємницької діяльності з країнами Європейського Союзу висвітлені у публікації В. І. Дербака «Трансдордонне співробітництво як сучасна правова категорія» [10], де автор розмежовує основні відмінності на національному рівні між трансдордонним, міжрегіональним та прикордонним співробітництвом. Зокрема:

– трансдордонне співробітництво регулюється спеціальним законодавчим актом, яке охоплює кілька прикордонних регіонів різних сусідніх держав, які мають спільний кордон та спільні природно-географічні умови, утворюючи трансдордонний регіон (Закон України «Про міжнародне територіальне співробітництво України» [11]). Результатом такої співпраці є створення спільних інституцій;

– прикордонне співробітництво не регулюється окремим спеціальним законом, а здійснюється на основі міждержавних угод. Воно охоплює лише прикордонні адміністративно-територіальні одиниці однієї держави, що межує з іншою, та не передбачає обов'язкового створення спільних інституцій;

– міжрегіональне співробітництво також не має спеціального законодавчого акта, а опосередковано регулюється Державною стратегією регіонального розвитку на період 2021–2027 років

(Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки. Постанова КМУ від 5 серпня 2020 р. № 695. [12]) і міждержавними угодами. Воно охоплює регіони різних державних утворень, які можуть не мати спільного кордону. Обов'язкового створення спільних інституцій не передбачено.

На думку Фетько Ю. І., у публікації «Правові засади транскордонного співробітництва України та держав Вишеградської групи» [13] правовими засадами транскордонного співробітництва України та держав Вишеградської групи є «Конституції цих держав, міжнародні договори, що регулюють відносини у відповідній сфері, ратифіковані парламентами, а також національні закони і підзаконні акти, які забезпечують правовий простір для налагодження зв'язків та реалізації транскордонного співробітництва» [13]. Незважаючи на значну кількість нормативно-правових актів, які регулюють транскордонне співробітництво місцевих та регіональних органів влади і юридичних осіб держав Вишеградської групи, варто відзначити, що ці держави, на відміну від України, не застосовують правові інструменти, розроблені Радою Європи для розвитку транскордонного співробітництва, орієнтовані переважно на правові інструменти Європейського Союзу [13].

Як вважає О. З. Редька у статті «Транскордонне співробітництво в Україні: перспективи розвитку Єврорегіонів» [14] транскордонне співробітництво (ТКС) здійснюється на основі спільно розроблених програм у галузях торговельно-економічного, науково-технічного та культурного співробітництва. Ускладнення процесів, що наразі спостерігаються у транскордонному просторі України, підкреслює значущість формування та реалізації політики ТКС як стратегічного інструменту міжнародного співробітництва. Спільні транскордонні стратегії співпраці та регіональні програми розвитку ТКС сприяють зменшенню соціально-економічних диспропорцій та поступовому зближенню показників прикордонних регіонів суміжних країн. Це досягається шляхом запозичення, відтворення або створення спільних методів та фінансових механізмів підтримки. Досягнення цих цілей вимагає вжиття ряду важливих заходів, таких як: налагодження комунікацій між різними секторами ТКС, прийняття спільних стратегічних документів для розвитку ТКС, створення інституційної бази для розвитку транскордонних кластерів, реалізація Національної стратегії щодо транскордонних кластерів, розробка програми розвитку прикордонної торгівлі, покращення функціонування прикордонної інфраструктури тощо [14].

Висновки. Аналіз сучасного стану та тенденції розвитку вітчизняних досліджень у напрямку

правового забезпечення міжнародного співробітництва України у сфері підприємницької діяльності з країнами Європейського Союзу за останні сім років (з 2017 р. по 2023 р.) встановив, що наукові праці та публікації вітчизняних вчених у галузі права, економіки, соціології (виходячи з міждисциплінарного підходу до предмету дослідження), які є у публічному доступі, комплексно не досліджували правового забезпечення міжнародного співробітництва України у сфері підприємницької діяльності з країнами Європейського Союзу, за винятком програмних документів (Словацько-українське транскордонне співробітництво на місцевому та регіональному рівнях як інструмент спільного територіального розвитку та оновлення України: посібник з планування та реалізації проектів транскордонного співробітництва. Проект «Транскордонне співробітництво між Україною та Словаччиною» (СВС4US)).

Також можна зазначити наступне, що потребує подальшого дослідження удосконалення правового регулювання співробітництва України з країнами Європейського Союзу, у тому числі транскордонного та міжтериторіального економічного співробітництва, зокрема у сфері підприємницької діяльності, що полягає в усуненні правових бар'єрів у взаємодії з місцевими органами влади, які стосуються підприємницької діяльності юридичних та фізичних осіб. Це в свою чергу є частиною правового забезпечення міжнародного співробітництва України з країнами Європейського Союзу, що ґрунтується на організаційно-правовому механізмі державної політики у даній сфері та підкріплюється спільними стратегіями і регіональними програмами розвитку України з країнами Європейського Союзу. Наприклад, щодо транскордонного співробітництва – це створення транскордонних індустриальних парків, промислових зон, кластерів та інших форм економічного співробітництва.

Для відновлення та післявоєнної реконструкції України актуальним на сьогодні є дослідження правових засад щодо розробки та підготовки документації міжнародних проектних та програмних угод (юридично обов'язкових документів, які встановлюють умови реалізації проекту, права, обов'язки, відповідальність, тощо сторін співпраці) з країнами ЄС, що потребує розширення та узгодження правових механізмів їх реалізації, зокрема в частині виробничого та науково-технічного потенціалу сторін, використання фінансових та матеріально-технічних ресурсів, а також взаємодія з державними органами влади та місцевого самоврядування, установами, організаціями та підприємствами всіх форм власності відповідно до сфери діяльності.

Література

1. Цукан О. М. Генеза транскордонного співробітництва Європи та України (1991-2015): історико-правове дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук Харківський національний університет внутрішніх справ, Харків, 2019. 22 с.

2. Костенко О.В. Правове забезпечення транскордонного надання електронних довірчих послуг. : дис. ... доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України. Київ, 2020. 275 с.

3. Сидорук М. В. Організаційно-економічні засади управління проектами транскордонного співробітництва: Автореф. дис. ... канд. економ. наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2018. 23 с.

4. Наконечна І.В. Адміністративно-правовий механізм забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції: питання теорії і практики : дис. ... док. юрид. наук. Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2023. 239 с.

5. Зубко Т.Л. Економічна безпека підприємств торгівлі в умовах євроінтеграції : Автореф. дис. ... док. економ. наук за спеціальностями 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини та 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Державний торговельно-економічний університет. Київ, 2022. 47 с.

6. Бобрик В. О. Міжнародні економічні зв'язки громад Карпатського (Центральносхідного) регіону Європи у процесах сталого просторового розвитку транскордонних територій: Анотація дис. доктора філософії за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини. Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», Ужгород, 2021. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/34184>

7. Бенчак О. Ф. Соціологічні виміри кордонів і транскордонних взаємодій : дис. ... канд. соціол. наук Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2021. 239 с.

8. Лізанець М.В. Українсько-словацьке транскордонне співробітництво. *Регіональні студії*, 2017. С. 29-33.

9. Словацько-українське транскордонне співробітництво на місцевому та регіональному рівнях як інструмент спільного територіального розвитку та оновлення України. посібник з планування та реалізації проектів транскордонного співробітництва. Проект «Транскордонне співробітництво між Україною та Словацькою» (СВС4US). Братислава, 2023. 61 с.

10. Дербак В.І., Транскордонне співробітництво як сучасна правова категорія. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/261913>

11. Про міжнародне територіальне співробітництво України. Закон України від 24 квітня 2024 року № 3668-IX. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3668-20#n238>

12. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Постанова КМУ від 5 серпня 2020 р. № 695. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF?find=1&text=%D0%BC%D1%8B%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD#Text>

13. Фетько Ю.І. Правові засади транскордонного співробітництва України та держав Вишеградської групи. *Право і суспільство* №2 / 2023, Т. 2 *Міжнародне право*. С. 279-283.

14. Редьква О.З., Цеханович В. Транскордонне співробітництво в Україні: перспективи розвитку. *Галицький економічний вісник*. – (Економіка). Т. : ТНТУ, 2020. Том 64. № 3. С. 52-58.

Анотація

Селменський М. С. Стан та тенденції розвитку вітчизняних досліджень у напрямку правового забезпечення міжнародного співробітництва України у сфері підприємницької діяльності з країнами Європейського Союзу. – Стаття.

Мета статті полягає у дослідженні сучасного стану та тенденції розвитку вітчизняних досліджень у напрямку правового забезпечення міжнародного співробітництва України у сфері підприємницької діяльності з країнами Європейського Союзу.

За результатами проведеного аналізу сучасного стану та тенденції розвитку вітчизняних досліджень у напрямку правового забезпечення міжнародного співробітництва України у сфері підприємницької діяльності з країнами Європейського Союзу за останні сім років (2017–2023 рр.) встановлено, що наукові праці та публікації вітчизняних вчених у галузі права, економіки, соціології (виходячи з міждисциплінарного підходу до предмету дослідження), які є у публічному доступі, комплексно не досліджували правового забезпечення міжнародного співробітництва України у сфері підприємницької діяльності з країнами Європейського Союзу, за винятком програмних документів.

Потребує подальшого дослідження удосконалення правового регулювання співробітництва України з країнами Європейського Союзу, у тому числі транскордонного та міжтериторіального економічного співробітництва, зокрема у сфері підприємницької діяльності, що полягає в усуненні правових бар'єрів у взаємодії з місцевими органами влади, які стосуються підприємницької діяльності юридичних та фізичних осіб. Це в свою чергу є частиною правового забезпечення міжнародного співробітництва України з країнами Європейського Союзу, що ґрунтується на організаційно-правовому механізмі державної політики у даній сфері та підкріплюється спільними стратегіями і регіональними програмами розвитку України з країнами Європейського Союзу. Наприклад, в рамках транскордонного співробітництва створення транскордонних індустріальних парків, промислових зон, кластерів та інших форм економічного співробітництва.

Ключові слова: право, наукові дослідження, правове забезпечення міжнародного співробітництва, підприємницька діяльність, підприємницька діяльність з країнами Європейського Союзу, правове регулювання співробітництва України з країнами ЄС, правове забезпечення підприємницької діяльності з країнами ЄС.

Summary

Selmeny M. S. The state and trends in the development of domestic research in the direction of legal support for international cooperation of Ukraine in the field of entrepreneurial activity with the European Union countries. – Article.

The purpose of the article is to research the current state and development trends of domestic research in the direction of legal support for international cooperation

of Ukraine in the field of entrepreneurial activity with the European Union countries.

According to the results of the analysis of the current state and development trends of domestic research in the direction of legal support of international cooperation of Ukraine in the field of business activity with the countries of the European Union over the past five years, it was established that the scientific works and publications of domestic scientists in the field of law, economics, sociology (based on from an interdisciplinary approach to the subject of research), which are publicly available, did not comprehensively examine the legal support of international cooperation of Ukraine in the field of entrepreneurial activity with the countries of the European Union, with the exception of program documents.

Further research is needed to harmonize the legal regulation of Ukraine's cooperation with the countries of the European Union, including cross-border and interterritorial economic cooperation, in particular in

the field of entrepreneurial activity, which consists in the elimination of legal barriers in interaction with local authorities, which relate to the entrepreneurial activity of legal and physical entities persons

This, in turn, is part of the legal provision of Ukraine's international cooperation with the countries of the European Union, which is based on the organizational and legal mechanism of state policy in this area and is supported by joint strategies and regional development programs of Ukraine with the countries of the European Union. For example, in the framework of cross-border cooperation, the creation of cross-border industrial parks, industrial zones, clusters and other forms of economic cooperation.

Key words: law, scientific research, legal support of international cooperation, entrepreneurial activity, entrepreneurial activity with the countries of the European Union, legal regulation of Ukraine's cooperation with the EU countries, legal support for business activities with EU countries.